БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

№ 171. (8697) | 1958 оной июлиин 23, среда | Сэн 20 мүнгэн

Убэлдэ бэлэдхэлые түргэдхэхэ хэрэгтэй

[Пр]одукци үйлэдбэрилхэ гү-[...]эй түсэб саг болзор соонь [дүү]ргэхэ гээшэ промышленна [пре]дприятинуудай коллектив [...]энэй нангин уялга болоно. [Эн]э уялгата хэрэгые заатагүй [дүү]ргэхын тулада предприяти[...]энэй хүдэлмэришэд, инже[нер]но-техническэ хүдэлмэри[...]шэд үйлэдбэри дээрэ тех[нич]ескэ шэнэ дэбжэлтэ түйла[...]н, ажалайнгаа эмхидхэлые [...]үргэлжэ һайжаруулхын тү[лөө] оролдохо байна. Тиигээл [...]даа предприяти нэгэ жэг[...]р хүдэлмэрилжэ, һара, [ква]ртал бүхэндэ эд бараа үй[лэд]бэрилхэ даалгабаряа ам[жал]татайгаар, таһалгаряагүй-[гөө]р дүүргэхэ аргатай.

Манай республикын эрхэ [...]идалда жэлэй олонхи һара-[ну]удта хүйтэнэй саг байдаг. [Ти]имэһээ үбэлэй үеын хүдэл[мэ]ридэ предприятиие бэлэдхэ[хэ] гээшэ тон шухала.

[Ү]нгэрэгшэ 1957 ондо үбэлдэ [бэ]лэдхэлэй хүдэлмэриие һай-[н]ар үнгэргэһэн Шулуутайн [лес]промхоз модо бэлэдхэхэ, [ү]рэхэ жэлэйнгээ түсэбые [мод]о үлүүлэн дүүргэһэн байна. [Үб]элэй эгээл хүйтэн декабрь, [ян]варь, февраль һарануудта [мо]до шэрэхэ графигынь таһал-[г]агүй гараа һэн. Юуб гэхэдэ, [тр]актор, автомашинануудай [га]ражууд, заһабарилгын мас-[тер]скойнууд хүсэд дулаалагда-[ан], зэр зэмсэгүүдынь түгэс [хэм]йнаар түхеэрэгдэһэн байгаа. [Хү]йтэнэй үедэ эбдэрһэн маши[на], техникэ тэрэ дарыдаа заһа-[ба]рилагдажа, модошодойнь [аж]алда һаад ушаруулагдадаг-[гү]й һэн.

Үбэлэй үеын хүдэлмэридэ [бэ]лэдхэлые унжагайруулһан, [ү]сэбөөр хараалагдаһан хүдэл-[мэ]ри дүүргээгүй предприяти-[ну]уд хүйтэнэй сагта элдэб бэр-[хэ]шээлнүүдтэй тохёолдоһон [б]айна. Түлишэ болон түүхэй [эд]эй дуталдаха, машина зэмсэ-[гү]үдэйнь дүүрэн хүсөөрөө [ха]аглагдахагүй ушарһаа про-[ду]кци үйлэдбэрилхэ түсэбөө [ү]дэн һарада удаагаар дүүр-[гэ]эгүй предприяти нёдондошье [...]элдэ үзэгдөө һэн. Энэ жэлдэ [тэ]рэ алдуугаа дабтажа боло-[х]огүй.

1958 оной урин дулаан саг [д]үүрэхэ дүтэлөө. Тиимэһээ [пр]едприятинуудай үбэлдэ бэ-[л]эдхэлэй хүдэлмэриие шам-[д]уулха саг ерэһээр үнинэй. [Г]эбэшье, республикымнай оло-[н]он предприятинуудта энэ шу-[х]ала хүдэлмэри хангалтагүй-[г]өөр ябуулагдана. Улан-Удын [ст]ромкомбинадта, Бичурын [с]ахарай заводто, Тимлюгэй [ц]ементын заводто энэ хүдэл-[м]эри тон унжагайржа байһаар. [Х]одхогдохо, мүн заһабарилаг-[д]аха ёһотой түхеэрэлгэнүүд задагай зайдаа хэбтэһээр, цехүүдые дулаалха, үүдэ сонхыень шэнэлхэ талаар мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. Цехүүд болон гэр байрануудые дулаасуулха түхеэрэлгын хуушарһан детальнуудые һэльбэн заһабарилга удаан нобшоор ябуулагдана.

Үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри илангаяа модо бэлэдхэлэй предприятинуудта үргэнөөр хэгдэхэ зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, модошод газаа ажалладаг, хүсэ ехэтэ техникэ элбэгээр хэрэглэдэг гээшэ. Хүйтэндэ газаа хоноһон трактор, машина халаажа ажалда гаратараа механизаторнууд ехэ сагаа гээдэг байгаа. Энэ дутагдал усадхахын тулада модо бэлэдхэлэй пунктнуудта тракторнуудые ууралаар халааха түхеэрэлгэ гү, али гаражуудые бэлдэхэ хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта, Байгалай, Хориин, мүн бусадшье леспромхозуудта үбэлдэ бэлэдхэл муугаар ябуулагдана. Эдэ предприятинуудай директорнүүд «саг эртэ, үрьдихэбди» гэһэн бодолтой һанаа амархан һуужа байнад. Мүн «Забайкаллес» комбинадай хүтэлбэрилэгшэд энэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ талаар леспромхозуудай директорнүүдтэ шанга эрилтэ хэнэгүй.

Промышленна предприятинуудай үбэлдэ бэлэдхэлые заһабарилгын зарим тэды хүдэлмэреэр хизаарлажа болохогүй. Үйлэдбэриин түхеэрэлгэ, техникэ бэлэдхэхын хажуугаар хүдэлмэришэдэй үбэлэй үеын ажаһуудалда онсо анхарал хандуулха шухала. Байрын гэр, столово, бани, клуб гэхэ мэтэнүүд шэнээр баригдаха, хуушануудынь заһабарилагдаха ёһотой.

Республикымнай нютагай промышленностиин, олзоборилгын кооперациин аймагуудтахи предприятинуудай ажахын үбэлдэ бэлэдхэлые аймгүйсэдкомуудай хинан шалгаха, түргэдхэхэ саг ерээ. Эдэ предприятинууд түлеэ залһа, түүхэй эд бэлэдхэлгэ дээрэ элдэб бэрхэшээлтэй дайралдадаг байна. Энэ ушарые аймгүйсэдкомуудай хүтэлбэрилэгшэд хараадаа абаха зэргэтэй.

Үбэлдэ бэлэдхэхэ талаар хараалагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулгануудые һайнаар бэелүүлээ хадаа предприяти хүйтэнэй сагта ямаршье һаадгүйгөөр хүдэлмэрилхэ байна. Тиимэһээ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организацинууд үбэлдэ бэлэдхэлые саг соонь дүүргэхын тула шангаар тэмсэхэ ёһотой. Тиигэжэ гүрэнэй түсэбые предприяти бүхэнэй саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал хангахын тула мүн Бурядай совнархоз шухала хэмжээ абаха зорилготой.

Республикын Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоол

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Вер[ховно] Совет республикын Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые:

Ондоо ажалда ороһонтойнь дашарамдуулан, **Борисов Николай Ива[нов]ичые** республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшын [уялг]аһаа сүлөөлхэ тухай 1958 оной июниин 11-дэ абтаһан;

Иванов Дмитрий Ивановичые республикын Министрнүүдэй Сове[дэй д]эргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе сахиха Комитедэй Түрүүлэгшын уял[г]аа сүлөөлхэ тухай 1958 оной майн 19-дэ абтаһан;

Романов Иван Романовичые республикын Министрнүүдэй Соведэй [дэр]гэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе сахиха Комитедэй Түрүүлэгшээр томилхо [тух]ай 1958 оной майн 19-дэ абтаһан;

Ондоо ажалда ороһонтойнь дашарамдуулан, **Баранников Иннокен[тий] Васильевичые** республикын Гэгээрэлэй министрын уялгаһаа сүлөөл[хэ] тухай 1958 оной июниин 21-дэ абтаһан;

Бадмацыренов Сосорон Санжеевичые республикын Гэгээрэлэй ми[нис]трээр томилхо тухай 1958 оной июниин 21-дэ абтаһан Указуудые ба[талха] гэжэ тогтообо.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ хото, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной июлиин 17.

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД! *Үбһэ хуряалга, силос даралгада үдэр, халаан бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэе!*

*

Үбһэндөө жэгдэрэн ороо

Ниитынгээ адуу малые үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тулада Кабанскын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ артелиинхид горьтой хүдэлмэри хээ. Колхозойхид энэ жэлдэ хамта 847 гектар газарта тэжээлэй ургамал: кукуруза, наран сэсэг, зелёнко гэхэ мэтые таринхай. Тэдэнэйнь ургаса яһала һайнаар гараад, харууһалагдажа байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой нуга сабшалан дээгүүр үбһэ хуряалгын халуун хүдэлмэри эхилэнхэй. Үбһэ сабшалга, хуряалгада үдэр бүри 65—66 гар хажууршад, 17 морин косилка хүдэлнэ. Колхозой правлени болон партийна организаци үбһэ хуряалгын хүдэлмэри эмхитэй һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ябуулхын тулада эртээнһээ тусхай түсэб зохёогоод, бригада бүхэнэй хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, баталан абаа һэн. Гадна, ямар бригада, звено, хаана, хэды шэнээн үбһэ тэжээл бэлдэхэб гэжэ тодорхойлогдонхой. Колхоз энэ жэлдэ хамта 1922 гектар сабшалан сабшажа, бүхыдөө 19 мянган центнер үбһэ августын 20 болотор сүм хуряажа абаха зорилго табяа. Үбһэ хуряалгада бүхы колхознигуудаа хабаадуулхын тула хирэ хирэ болоод лэ воскреснигүүд үнгэргэгдэжэ байха, тэрээндэ малшад, хонишод, артелиин дархашуул болон механизаторнууд олоор элсүүлэгдэхэ юм.

Мүнөө үбһэ сабшалга, хуряалга дээрэ үдэрэйнгөө даабариие эрхим шанартайгаар, үлүүлэн дүүргэгшэдэй тоо улам олошоржо байна. Жэшээлхэдэ, гар хажууршад Бабинцева, Мошкина, Черникова болон бусад бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Июлиин 19-нэй мэдээгээр колхоздо хамта зуу гаран гектар сабшалангай үбһэ ногоон сабшагдаа. Ойрын үдэрнүүдтэ артелиинхид үбһэеэ хуряажа, һүрилжэ эхилхэнь.

А. Капустин.

Республикын колхоз, совхозуудта үбһэ хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ тухай

1958 оной июлиин 20-ной мэдээн

Аймаг	һүрилэгдэжэ, актаар абтаһан үбһэн (центнерээр)	Силос дарагдаһаниинь (центнерээр)	набшаһата тэжээл бэлдэгдэһэниинь (центнерээр)
Б.-Кударын	4192	—	—
Баргажанай	38317	—	1902
Баунтын	720	—	—
Бичурын	10365	—	6420
Зэдын	544	—	—
Яруунын	—	—	—
Заиграйн	490	—	367
Закаменай	2418	60	—
Иволгын	5038	—	1580
Кабанскын	6485	500	1260
Хэжэнгын	2482	—	1647
Кударын	1738	—	2272
Курумканай	17204	—	870
Кяхтын	—	—	65
Мухаршэбэрэй	838	50	—
Прибайкальска	7622	—	—
Сэлэнгын	4219	—	—
Тарбагатайн	3154	54	1490
Ториин	—	1160	1171
Түнхэнэй	11106	695	1560
СОВХОЗУУД:			
Борьёогой	553	—	—
Бичурын	2600	—	—
Кяхтын	1113	—	320
Сэлэнгын	301	—	—
«Эрдэм»	136	—	—

* *

Аали нобшоор ажаллана

Иёдондо жэлдэ Кяхтын аймагай колхозууд үбһэ тэжээлээр дуталдажа, үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ ехэ бэрхэшээлтэй байдалда ороһон, адуу малаашье олоор гарзалуулһан байгаа. Илангаяа Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта залуу мал хони хурьган олоор гарзалһан байна. Мүн тус колхозууд һү һааха, мяха абаха түсэбөөшье дүүргээгүй байшоо.

Теэд энэ жэлдэ эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд урда жэлэйнгээ алдуу, дутууһаа ямаршье тобшолол хээгүй, тэрэнээ дахин дабтажа байхань гэмшэлтэй. Сүхэ мүрэнэй эрье шадархи Ехэ-Нугын элдин талада мүнөө жэлдэ үбһэ ногооной ургаса яһала һайн. Тэндэхи Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Иринчеев) үбһэ хуряалгадаа ехээр хожомдожо оронхой. Колхозой хоёрдохи комплексно бригадынхид Онхолюун гэжэ газарта үбһэ сабшажа эхилһээр арбаад хоноboшье, биратай юумэ хээгүй. 8-дахи тракторна бригадын (бригадирнь нүхэр Цыбиков) механизатор нүхэр Самойловой хүтэлбэрилдэг тракторна агрегат 4 үдэрэй туршада оройдоол 30 га газарта үбһэ сабшаа. Колхозой правлениин захиралтаар тус агрегат үбэлжөөнэй газар сабшажа, элдэб модо, шулуунда косилкынь хюрөө, частьнь эбдэржэ, хоёр үдэр шахуу һаатаа. Шугы бургааһатай, болдогтой газарта гар хажууршадые олоор табиха хэрэгтэй байгаа. Теэд эндэ гар хажуураар нэгэшье хүн сабшанагүй. Үбһэ сабшалгада механизаторнуудһаа бэшэ хэншье табигдаагүй.

Нэгэдэхи комплексно бригада «Царам» гэжэ газарта үбһэ хуряажа, һүрилжэ байнхай. Теэд, тэндэнь тон үсөөн хүн хүдэлнэ. Колхозой центр Ехэ-Нуга, мүн хоёрдохи комплексно бригадын центр Хаяа тосхондо ажал хүдэлмэри хэдэггүй, һүүдэр дахаад лэ ябадаг хүнүүд яһала олон. Колхозой правлени тэдэниие бултыень элсүүлжэ, ажал хүдэлмэридэ ябуулхын түлөө оролдоногүй гээшэ ха.

Гадна, Ехэ-Нуга тосхондо сельпо, долоон жэлэй һургуули, больница, почто болон бусад эмхи зургаанууд олон бии юм. Зүгөөр Ехэ-Нугын сомоной Совет тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Гармаев эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые үбһэ хуряалгада хабаадалсахыень эмхидхээгүй байха юм.

Үбһэ тэжээл бэлдэжэ байһан нэгэдэхи, хоёрдохи комплексно бригадануудта үдэрэйнгөө даабариие дүүргэдэг хүнүүд тон үсөөн. Бригада, звено болон хүдэлмэришэдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй, үбһэшэдэй үдэр бүхэнэй ажалай дүн согсологдоногүй. Мүн ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһан» гэхэ мэтэ оройдоошье гаргагданагүй. Колхозой партийна организаци (секретариинь нүхэр Будажапов) үбһэшэдэй дунда политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха агитаторнуудые томилоогүй байшоо. Парторганизациин секретарь нүхэр Будажапов өөрөө ажалай элдэб эмхидхэлэй хүдэлмэридэ һамаараад, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулгада анхаралаа табинагүй.

Колхозой правлени, парторганизаци үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэб, график табижа, бригада бүхэндөө хүргөөгүй байһаар. Үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн хүсэдөөр эмхидхэгдээгүй. Тэрэшэлэн колхоздо хүүгэдэй ясли байхагүй, тэрээн дээрэһээнь гэрэй эзэн эхэнэрнүүд үбһэ хуряалгада хабаадалсаха аргагүй байна бшуу.

Адууһа малаар олон Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Доржиев) үбһэ хуряалгынгаа хүдэлмэри ехээр унжагайруулна. Артелиин нэгэдэхи комплексно бригадынхид (бригадирнь нүхэр Коломин) июлиин 1-һээ үбһэеэ сабшажа эхилһэн аад, мүнөө оройдоол 20-ёод шахуу гектар сабшаа. Эндэ ажалай эмхидхэл тон һулаар табигданхай. Бригадынхид үглөөгүүр ажалдаа орой гараад, үдэшэ эртэ ородог заншалтай. Сагаан арал, Субагтын эхин гэжэ газарта үбһэ ногооной ургаса нилээд һайн. Теэд эндэ үбһэ сабшажа эхилээдүй байһаар.

Аймагай колхозууд энэ жэлдэ үнеэн бүридэ 10 тонно, хонин бүридэ 2 центнерһээ бага бэшэ силос дараха уялгануудые абаһан юм. Тиигэбэшье мүнөө эндэхи колхозууд хээрын үбһэ ногоо, халаахай үрмэдэһөөр эртын силос даража эхилээдүй. Мүн хаһа сагтань һайнаар бэлдэгдэһэн набшаһата тэжээл хонид ехэ дуратайгаар эдидэг гээшэ. Теэд Ленинэй, Сталинай, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд нэгэшье центнер модо, бургааһанай мүшэр набшаһа бэлдээгүй байнхай. «Красное знамя» колхоз оройдоол 16 центнер, Ульяновай нэрэмжэтэ колхоз 50 центнер набшаһата тэжээл бэлдээд, һанаа амархан һуужа байна. Мүнөө үедэ алишье колхоздо набшаһата тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэри болюулагданхай, эндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ тэжээлые тооногүй гэхэдэ болохо.

— Набшаһата тэжээлшьегүйгөөр тиигэн иигэн малаа ондо оруулхал байхабди. Тэрээниие малдаа эдюулжэ даданхай бэшэбди,— гэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд һэнгэргүйгээр мэдүүлнэ. КПСС-эй айком, аймгүйсэдком набшаһата тэжээл ехээр бэлдэхэ талаар колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табиха зэргэтэй.

Удахагүй, 20-ёод хоногһоо ороохо тарьяанай хуряалгын халуун хаһа эхилхэеэ байхада, кяхтынхид үбһэ сабшалга, хуряалгынгаа хүдэлмэриие эрид шамдуулхын түлөө бүхы хэмжээ абаха ёһотой.

Д. Болхоев,
манай корр.

Москва. Ливанда США-гэй сэрэг оруулһые буруушааһан демонстраци Америкын Холбоото Штадуудай посольствын дэргэдэ болоо. **Зураг дээрэ:** посольствын дэргэдэ болоһон демонстраци харуулагдана. **ТАСС-эй фотохронико.**

ИМПЕРИАЛИСТНУУД, ЛИВАНҺАА ТОНИЛОГТЫ!

Эб найрамдалда дуратай араб арадуудай энхэ амгалан байдалые эбдэжэ, Ливанай газар дээрэ США-гэй империалистнарай өөрынгөө сэрэгые буулгаһан ябадал хадаа дай үүсхэгшэ ээрхэг түримхэйнэрэй һэнгэргүй ааша мүн болоно гэжэ Цакир тосхоной ажалшад нэгэн дуугаар мэдүүлбэ.

Эндэ июлиин 18-да болоһон митингдэ Закаменай аймагай центр Цакир тосхоной хүдэлмэришэд, алба хаагшад олоороо сугларжа, Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгые халуунаар дэмжэбэ. КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Балдаев Ливанда ушаруулагдаһан энэ муухай ябуулга тухай тодорхой мэдээсэл хэһэн байна.

— США-гэй хэһэн энэ ээрхэг түримхэй добтолго хадаа дайн сэрэг жүрөөдэн, Дундада, Дүтын Зүүн зүгтэ аюул ушаруулха гэһэн һэдэлгэ болоно. Энэ муухай аашые буруушаажа, манай правительствын хэһэн мэдүүлгэнүүд эрхэ сүлөө хүсэжэ байгаа араб арадуудай зол жаргал абарха гэһэн хэрэг гээшэ,— гэжэ нүхэр Балдаев хэлээ.

Трибунада гараһан нүхэр Кобзарь: «манай залуушуул америкынхидай энэ муухай харата ябуулгые нюдөө үзүүрлэн, шүдөө зуужа шоо үзэн харана. Колонизаторнууд гээшэ өөһэдынгөө хара аминай ашаа туһа хараад лэ, эрхэ сүлөөдэ дуратай араб ороной арадуудай хэрэгтэ хамаархан, тэрээн худар хүлөө гэшхэнэ. Мууе хүсэжэ, али бүхы юумэдэ оролсодог Америкын ээрхэг түримхэйнэрэй амыень мэдүүлхэ хэрэгтэй» гэбэ.

Митинг дээрэ олон хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэй тоодо нүхэд Шоёнов (нөөсэлгын касса), Дубданов (милициин таһаг) Беломоев (хэлхеэ холбооной конторо), Ринчино (КПСС-эй айком) гэгшэд ороно. Эдэнэр бултадаа ээрхэг түримхэйнэрэй харата муухай ябадалые буруушаан, хараалай хорото үгөөр тэдэнэртэ тэмдэг табина.

Һүүлээрнь цакирайхид Советскэ правительствын мэдүүлгые һайшаан дэмжэжэ, Ливанһаа зэбсэгтэ хүсэ дары гаргахын эрилтэ хэхэ, мүн эб найрамдалда дуратай бүхы оронуудай арадуудтай һаналаа нэгэдэн, дайн сэрэг үүдхэгшэдтэ хатуу харюу үгэхэ, оронойнгоо экономическа болон хамгаалхы хүсэ шадал бэхижүүлхын тулада бүри эршэмтэйгээр ажаллаха гэһэн резолюци баталан абаа.

Д. Аюшеев.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Утэр саашаа тонилогты!

Булад шудхуур —
Байгалай долгёон сооһоо,
Бурят дайдым
аянгын солгёон сооһоо
Дүүрэн эрхэтэ
социалис нацын хоолой
Дүлэн соогуур
дүүен дэгжэн ооглоо:
— Хорото дайе
хорин шадахабди,
Шатаад ерээ һаань,
саран даран һалгахабди...
Араб оронуудта
гар юрэдөө бү хүрэгты,
Америкын дайшад,
утэр саашаа тонилогты!
Хэлэһэн хүүртээ
хэзээшье эзэн байдаг,
Үгэһэн үгэдөө
үхэбэш үнэн байдаг
Совет манай
хүсэн түгэс арадай
Суурай уряал
сууряа тататар гаралай:
— Эрхэ сүлөөгөө
эрэмшэн тэмсэһэн арабууд,
Эб найрамдал
эриһэн хүсэһэн арадууд,
Ирак, Ливан,
Иорданиин патриодууд,
Этигэгты мандаа,
таанартаяабди барандаа!
Ягшаа золиг
ярдаг Даллесай толгойнь —
Ябуул гариг
янгир тэмээнэй табгайнь
Яндаран элин,
яһан дээрээ оронхой,
Ямаршье үйлэһөө
татагалзахаяа болинхой...
Хүшэр бузар
дайн дажар хүсөөшэд,
Хүнэй шуһа
горхолхые жүдхөөшэд,
Арилагты гэнэм
Араб оронуудһаа,
Атлантикаһаа саагуур,
Аминһаа наагуур!!!
Түрэл Парти,
түшэһэн алтан түрэһөө
Түрүүлгэжэ,
түхөө бэлэн болоһон
Социалис можын
сая дүншүүр арадай
Согдом юрөөл
Соло дуудан таралай:
— Түтим арабууд
түни тубшэн жаргаг,
Түрээ хэжэ,
түбиин айлшады уриг,
Бүһэеэ андалдан,
бэрнеэ һайхаар буулгаг,
Бүтээл ажалаа
бүгэдын мандалда бариг!

Республика дотор соёл культурые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоол

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республика байгуулагдаhаар 35 жэлэй хугасаада Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэри доро, ленинскэ национальна политикын илаhанай ашаар хүсэд хүгжэнги промышленностьтэй, технискээр түгэс социалистическэ хүдөө ажахытай, амжалтатайгаар хүгжэжэ байhан, удхаараа социалистическэ, маяг түхэлөөрөө национальна культуратай республика болонхой гэжэ Бурядай АССР-эй Верховно Совет тэмдэглэнэ.

Республика доторнай хэдэн зуугаад hургуули, дунда, дээдэ hургуулинууд бии болгогдонхой, бүгэдэнитын долоон жэлэй hуралсал бэелүүлэгдэнхэй. Мүнөө үедэ хүдэлжэ байгаа 700 hургуулинуудта 105 мянгаhаа дээшэ hурагшад hуралсана. Мүн хоёр дээдэ hургуули, 15 техникум болон бусад түсхай дунда hургуулинууд хүдэлнэ.

Олон медицинскэ эмхи зургаанууд республикадамнай ажаллана. Арадай элүүрые 850 врач, дунда hургуулитай 3500 медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд сахин хамгаалжа байдаг.

Республика дотор 540 клуб болон культурын байшан, 500 библиотекэ, 500 киноустановко, 3 театр, филармони, мянгаад гаран улаан булан болон культбаза хүдэлнэ.

Совет засагай үедэ национальна интеллигенци бии боложо, багшанар, врачууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, инженер болон техникүүд, эрдэмтэд, уранзохёолшод, уранзураашад, композиторууд, артистнууд болон ажахын, культурын бусад hалбаринуудай мэргэжэлтэд арадай дундаhаа урган гараа.

Культурно-ажаhуудалай барилга хэхэ, хүдөө тосхонуудые радиотой, болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. hүүлэй хоёр жэлэй туршада колхозуудай болон олониитын хүсөөр республикадамнай 69 клуб, 53 культбаза, 18 библиотекэ, 4 кинотеатр, 58 бани баригданхай.

Гэбэшье, культурна байгуулалгада, hургуулинууд болон эмнэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ, эрдэм ухаанай, искусствын, литературын хүгжэлтэдэ үшөө олон дутагдалнууд бии байhаар.

Гурбан жэлдэ соёлой добтолго хэхые уряалhан республикын культурын хүдэлмэрилэгшэдэй 1-дэхи съезд республикын культурна ажабайдалда шухала удхашанартай, съездын баталан абаhан Хандалга соо хараалагдаhан хэмжээ-ябуулганууд бүхы олониитын, советскэ болон ажахын органуудай дэмжэхээр хэрэг гэжэ Бурядай АССР-эй Верховно Совет тоолоно. Культураяа саашадань хүгжөөхын түлөө соносхогдоhон гурбан жэлэй соёлой добтолго иимэ зорилготой гэжэ Бурядай АССР-эй Верховно Совет тоолоно: промышленность болон хүдөө ажахыда ажалай үйлэдбэрине саашадань хүгжөөлгэ; арад зоной юрэнхы эрдэмэй, культурын ургалта, культурно-гэгээрэлэй, театральна-харалгын, творческо союзуудай, номой хэблэлэй, hургуулинууд болон дээдэ hургуулинуудай, эрдэм наукын, медицинскэ, тэрэшэлэн спортивна эмхи зургаануудай хүдэлмэриин идейнэ удхыень, шанарыень дээшэлүүлгэ, предприяти, колхоз болон совхозуудай хүсөөр бодото культурын газарнуудые—клуб болон Культурын байшангуудые, библиотекэ, стадион болон спортивна талмайнуудые, парк, сэсэрлиг, культбаза, hургуули болон медицинскэ эмхи зургаануудай, байрын гэрнүүдые барилгые хангалга, хүдөө тосхонуудта, городуудта модо hуулгажа, тэдэниие болбосон түхэлтэй, хүдөө нютагые хаа хаанагүй радиотой, кинотой болголго болоно.

Арад зоной дунда политическэ болон научна эрдэм үргэнөөр дэлгэрүүлгэ, мүн ажалшадай дунда ном, газетэ болон журналнуудые тараалга, элүүр энхэ, культурна ажабайдалай түлөө тэмсэл, ажалшадай дунда санитарна-ариг сэбэр сахилгые hайжаруулга, архи уулга, ниитын журам эбдэлгэ, шажан мүргэлэй шүтэлгэ гэхэ мэтэ урда сагай үлэгдэлнүүдтэй тэмсэл культураяа саашадань хүгжөөхэ гурбан жэлэй добтолгодо шухала hуури эзэлхэ ёhотой.

Бурядай АССР-эй Верховно Советэй **тогтоохонь:**

1. Культураяа саашадань хүгжөөхын түлөө гурбан жэлэй добтолго хэе гэжэ культурын, эрдэм ухаанай, литературын, искусствын, арадай гэгээрэлэй болон элүүрые хамгаалгын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ, промышленностиин болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ хандаhан Бурядай АССР-эй культурын хүдэлмэрилэгшэдэй 1-дэхи съездын делегадуудай Хандалгые hайшаагаад, республикын бүхы ажалшадай энэ добтолгодо эдэбхитэйгээр хабаадахые уряалха.

2. 1958—1960 онуудта культурно-ажаhуудалай барилга хэлгые хараалhан городууд болон аймагуудта зохёогдоhон түсэбые ажалшадай депутадуудай аймагай, городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудтай, профсоюзна эмхи зургаануудтай хамта 2 долоон хоногой туршада хаража үзэхыень Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Бурядай экономическа административна районой арадай ажахын Соведтэ даалгаад, тэрэниие баталха.

3. Барилгын гурбан жэлэй түсэбые эрхэ бэшэ дүүргэхын, культурно-ажаhуудалай объектнүүдые болзор соонь ашаглалгада оруулхын түлөө хэмжээнүүдые абахыень Культурын министерствые (нүхэр Жалсабон), Элүүрые хамгаалгын министерствые (нүхэр Боянова), Гэгээрэлэй министерствые (нүхэр Бадмацыренов), Хүдөө ажахын министерствые (нүхэр Иванов), Коммунальна ажахын министерствые (нүхэр Цыреторов), Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын комитедые (нүхэр Санданов), мүн ажалшадай депутадуудай аймагай, городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

4. Культурын бүхы эмхи зургаануудай — Культурын байшан, клуб, библиотекэ, культбаза болон театральна-харалгын предприятинуудай хүдэлмэриин шанарые, идейнэ удхые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ хэрэгые хангахыень Бурядай АССР-эй Культурын министерствые, ажалшадай депутадуудай аймагай, городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. Культурно-гэгээрэлэй бүхы эмхи зургаануудта ниитын хүдэлмэриин элдэб формонуудые хэрэглэхэ, уншагшадай конференци, тематическа болон уран зохёолой вечернүүдые, мүн үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалгануудые эмхидхэхэ.

5. 1959 ондо Москвада болохо бурядай искусство, литературын декадада бэлэдхэлые, республикын ажалшадай культурна эрилтэнүүдые хангалгые эрид hайжаруулхыень уранзохёолшодые, журналистнуудые, уранзураашадые, композиторнуудые уряалха.

6. Түрүү дүй дүршэл болон наукын туйлалтануудые, санитарна-ариг сэбэр сахилгые олоной дунда, үйлэдбэридэ саг үргэлжэ нэбтэрүүлхэ хүдэлмэрие үргэнөөр дэлгэрүүлхыень Хүдөө ажахын, Элүүрые хамгаалгын, Коммунальна ажахын министерствонүүдые, мүн ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. Тосхон hууриин бүхэниие санитариин талаар жэшээтэ гуримтай болгохо, предприяти, организаци, эмхи зургаан, үйлсын комитет болон домоуправлениин дэргэдэхи туhалалгын комиссинуудай хоорондо социалистическэ мүрысөө эмхидхэжэ, энэ хүдэлмэрие ябуулhан ороной бусад город болон районуудай hайн дүй дүршэлые хэрэглэн, предприяти, колхоз, совхоз, РТС, МТС, hургуули, үхибүүдэй, эмнэлгын, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, үйлсэ, гэр бүхэнэй газаа модо hуулгажа, болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха. Предприяти, колхоз болон совхозуудта ниитын бани, оньhон аргаар уhа абаха болбосон түхэлтэй худагуудые, санитарна үзелнүүд болон бог шорой хэхэ газарнуудай барилга хангаха.

7. 1958—1960 онуудта Бурядай АССР-эй Культурын министерствые, ажалшадай депутадуудай аймагай, городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудые иимэ юумэ хэхыень уялгалха:

а) культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта, киносетьнүүдтэ ажаллаха hайн мэргэжэлтэй 920 хүнүүдые тусхай hургуулинуудта бэлэдхэхэ, мүн энэ хугасаада тэдэ hургуулинуудhаа 370 мэргэжэлтэдые гаргаха;

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта, киносетьнүүдтэ ажаллаха 825 хүнүүдые богони болзортой курсануудта бэлэдхэжэ гаргаха;

б) 1958—1960 онуудта 148 киноустановко, тэрэ тоодо хүдөө нютагта 145-ые, 80-hаа дээшэ айлнуудтай тосхонуудта байра дээрээ ажалладаг 81 киноустановко ашаглалгада оруулха.

8. Культурно-гэгээрэлэй, физкультурын эмхи зургаануудые үндэр мэргэжэлтэй, политическэ бэлэдхэлтэй хүнүүдээр бүридүүлхыень, тэдэнэй идейно-политическэ хэмжээе, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэрие hайжаруулхыень, город болон тосхонуудай хүн зониие олдор хабаадуулжа, уранhайханай бүлгэмүүдэй, спортивно-ниитын хүдэлмэрие үргэнөөр ябуулхыень республикын Культурын министерствые, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын комитедые, ажалшадай депутадуудай аймагай, городской, районно, сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

9. 1959—1960 онуудта республикын аймагуудаар, илангаяа хүдөө нютагуудаар театрнууд болон филармониин коллективүүдэй ябажа, зүжэг наада харуулалгые үргэдхэхыень Бурядай АССР-эй Культурын министерстводэ дурадхаха. Хүдөө ажалшадта зорюулагдаhан, мүнөө үеын байдал харуулhан 2—3 шэнэ зүжэгүүдые театр бүхэн жэлдээ бэлдэхэ ёhотой. Уранhайханай бүлгэмүүдтэ шефскэ туhаламжа хүргэлгээ театрнууд болон филармони улам hайжаруулха зэргэтэй.

10. Номой магазин, киоскнуудые олошоруулжа, эрдэмэй элдэб hалбаринуудаар гараhан номуудые олоной дунда нэбтэрүүлхын тулада ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, номой, газетэ болон журналнуудай худалдаае hайжаруулхын тула шухала хэмжээ абахыень Культурын министерствые, Буркоопсоюзай правлениие, Хэлхээ холбооной управлениие уялгалха.

1958—60 онуудта республикын город болон тосхонуудта 30-hаа үсөөн бэшэ номой магазин, 50-hаа үсөөн бэшэ номой киоскнуудые бариха.

11. Багшанарые, врачуудые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахын болон промышленностиин түрүүшүүлые үргэнөөр хабаадуулжа, лекционно хүдэлмэрие hайжаруулхыень политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Обществын Бурядай отделениин правлениие, Культурын, Гэгээрэлэй, Элүүрые хамгаалгын болон Хүдөө ажахын министерствонүүдые уялгалха.

12. Мебель, элдэб түхеэрэлгэ, хубсаhа хунар, амhарта, нааданхай гэхэ мэтые бурят янзаар гоёон шэмэглэн үйлэдбэрилгые үргэнөөр эмхидхэхыень Бурядай АССР-эй Нютагай промышленностиин министерствые, Бурпромсоведэй правлениие уялгалха.

13. Культурна байгуулалтада хүдэлмэришэд, алба хаагшадые олоорнь хабаадуулхые профсоюзна эмхи зургаануудта дурадхаха. Профсоюзай мэдэлдэ байhан культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрие hайжаруулха. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, коммунально-ажаhуудалай предприятинуудай, эмнэлгын, үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрие олониитын талаhаа хиналгые шангадхаха.

14. Городууд болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта культурно-ажаhуудалай барилгануудые хэлгэдэ предприятинуудай фонднуудhаа мүнгэн зөөри хэрэглэхэ асуудал хаража үзэхые республикын арадай ажахын Соведтэ, Облпрофсоведтэ дурадхаха.

15. Республикада байгаа аршаануудые хэрэглэн, колхозой, колхозууд хоорондын амаралтын гэрнүүдые эмхидхэхэ, амаралтын гэр, санаторинуудые үргэдхэхэ асуудалые хаража үзэхыень колхозуудта дурадхаха.

16. Арад зониие олоорнь хабаадуулжа, хоровой обществын эхин бүлгэмүүдые, районно отделенинүүдые байгуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхыень республикын Культурын министерствые, Бүхэроссийска хоровой обществын отделениин Оргкомитедые, композиторнуудай союзай правлениие уялгалха. Хүгжэм нэбтэрүүлгын эгээл hонирхолтой, олондо ойлгосотой формые хэрэглэжэ, арад зоной дунда хүгжэмэй эрдэм, культурые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

17. 1960 ондо республикын бүхы тосхонуудые радиотой болгохыень республикын Хэлхээ холбооной управлениие, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

18. Республика дотор соёл культурые хүгжөөхэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ Соведүүдэй, тэрэнэй саг үргэлжын комиссинуудай эмхидхэхы үүргые дээшэлүүлхые ажалшадай депутадуудай аймагай, городской, районно, поселково, сомоной болон сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

19. Аймагай, городской, районно, сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй ээлжээтэ сессинүүд дээрэ, хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон колхознигуудай суглаануудта энэ тогтоолые зүбшэн хэлсэхыень, культураяа саашань хүгжөөхын түлөө гурбан жэлэй добтолгын хэмжээ-ябуулгануудые тэндээ хаража үзэхыень, тиигээд тэрэнэй дүүргэлтын хойноhоо саг үргэлжын хиналта байгуулхыень ажалшадай депутадуудай аймагай, городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

* *
*

Партиин XX съездын табиhан шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула культураяа саашадань хүгжөөхын түлөө гурбан жэлэй добтолгодо эдэбхитэйгээр хабаадахыень республикын бүхы ажалшадта Бурядай АССР-эй Верховно Совет хандана.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ хото, Соведүүдэй Байшан. 1958 оной июлиин 17.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Конституциин (Үндэhэн хуулиин) текстдэ хубилалта оруулха тухай Хуули

«Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикые ондоогоор нэрлэхэ тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1958 оной июлиин 7-ной Указай үндэhөөр Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй **тогтоохонь:**

1. Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Конституциин (Үндэhэн хуулиин) текстдэ иимэ хубилалтануудые оруулха:

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Конституциин (Үндэhэн хуулиин) текстдэ «Бурят-Монголой» гээшые «Бурядай» гэhэн үгөөр hэлгүүлхэ;

1, 2, 13, 14, 96, 111-дэхи статьянуудта «Бурят-Монголой» гээшые «Бурядай» гэhэн үгөөр hэлгүүлхэ;

3, 4, 5, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 63, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 106, 108, 111, 112, 113, 114-дэхи статьянуудта «Бурят-Монголой» гээшые «Бурядай» гэhэн үгөөр hэлгүүлхэ;

2-дохи статья соо «бурят-монголой» гээшые «бурядай» гэhэн үгөөр hэлгүүлхэ;

24-дэхи статья соо «бурят-монголой» гээшые «бурядай» гэhэн үгөөр hэлгүүлхэ;

78-дахи статья соо «бурят-монголой» гэhэн үгэнүүдые «бурядай» гэhэн үгэнүүдээр hэлгүүлхэ;

111-дэхи статья соо «бурят-монголой» гээшые «бурядай» гэhэн үгөөр hэлгүүлхэ;

112-дохи статья соо «БМАССР» гээшые «Бурядай АССР» гэhэн үгөөр hэлгүүлхэ;

«Бурят-Монголой» гэhэн III, IV, VI бүлэгүүдэй нэрэнүүдые «Бурядай» гэжэ үгөөр hэлгүүлхэ.

2. Энэ Хуулиие баталхыень РСФСР-эй Верховно Соведые гуйха.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ хото, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной июлиин 17.

Советскэ правительств[о] эльгээhэн бэшэгүүд

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев США-гэй Президент Эйзенхауэртэ, Великобританиин премьер-министр Макмилланда, Францийн Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ де Голльдо, Индиин премьер-министр Нерудэ июлиин 19-дэ бэшэгүүдые эльгээгээ. Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ эхилжэ байгаа сэрэг дайе сарахын тулада эдэ гүрэнүүдэй правительствонуудай толгойлогшонорой зүблөө дары зарлаха, тэрэ зүблөөндэ ООН-эй Генеральна Секретариие хабаадуулха гэжэ эльгээгдэhэн бэшэгүүд соо дурадхагдана. Тус зүблөөнэй хэзээ хаана зарлагдахадань hаад тойбо болохо ёhогүй гэжэ бэшэгүүд соо хэлэгдэнэ. Энэ зүблөөе июлиин 22-то Женевэдэ зарлаха гэжэ Советскэ правительство дурадхаба.

Президент Эйзенхауэртэ Н. С. Хрущевой эльгээhэн бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Ливанда США-гэй, hүүлээрнь Иорданида Англиин сэрэгээр орохон ябадал, мүн Ирак болон бүхы араб гүрэнүүдтэ добтолгодо ортохо аюулай бии болоhон ушар hанагдаагүй аюулта хойшолонгуудтай байжа болохо, гадна эндэ эхилhэн дайн айхабтар ехээр hүжэржэ, тэрэниие тогтоохын аргагүй боложо болохо байна. Хүн түрэлтэнэй түүхын энэ аюумшагта үедэ, нэгэшье минута удааржа болохогүй сагай ерээд байхада Советскэ Союз бүхы дэлхэй дээрэ энхэ амгалан байдал тогтоохын, дайнда эсэргүүсэн, гүрэнүүдэй эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэдэг дээрэhээ Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ, Советскэ Союзай хилэдэ ойро боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые хайхарангүйгөөр, миин хараад hуужа шадахагүй байна. Дайн болохонь гээшэ гү, али үгы гү гэhэн асуудалай шиидхэгдэжэ байхада Советскэ Союз бэээ абаад, абяагүй байжа шадахагүй.

Дүтын, Дунда Зүүн зүгтэ эхилhэн сэрэг дайе болюулхын тулада агууехэ гүрэнүүдэй толгойлогшонорой зүблөө зарлаха гээшэ мүнөө үедэ манай оронуудай бэелүүлжэ болохо эгээл зүб хэмжээ-ябу[...]лохо байгаа.

Ямаршье удэр, хэдыш[...] hаань хамаагүй, шадаал [...]гөөр уулзажа үзэел гэ[...] Хрущев бэшэнэ. Дайн сэр[...]хын, олон миллион хүнүү[...] наhые ухэл хосоролhоо [...] айхабтар ехэ зөөри [...] оюун соёлой баялигые аба[...]лада түүхэ бидэндэ тон ба[...] үгөөд байна. Хэрбээ бару[...]нүүдэй Женевэдэ ямар нэг[...] тагаанаар зүблөө хэхэ дура[...]гаа hаань, Советскэ прави[...] хаанашье хамаагүй, тэрэ [...] Вашингтондошье иимэ зү[...] гэргэхые зүбшөөхэ байна[...] буунуудай буудажа эхилэ[...]гаа үедэ энэ хэрэгые удаа[...] хойшолуулжа болохогүй. Эн[...] шухала гээшэ.

Булимтарагшад дайн байл[...] мүнөө наада хэжэ байна гэ[...]зенхауэртэ Н. С. Хрущевой[...] hэн бэшэг соо хэлэгдэнэ. Т[...] унтарааhанда орходоо тэрэ[...] бихада хэзээшье бэлэн байд[...] түймэр табяад, дай байлдаа[...]хадаа, тэрэнэйнгээ ондоо хү[...]рэнүүдтэ хүрөөдүй байхада[...] байлдаанай ехээр пүшэгэнэ[...]дэнь, тэрэниие унтарааха, [...] шухала. Дүтын, Дунда Зүүн[...] гадаадын сэрэгшэдые дары[...]жа, эдэ ороной арадуудта[...] заяагаа өөhэдөө тодорхойл[...] олгохо гээшэ мүнөө үедэ то[...] hон байдалда абтаха эгээ[...] шиидхэбэри байха байна.

СССР, США, Англи, Фра[...]диин правительствонуудай [...]логшонорой зүблөөн Дүтын,[...]да Зүүн зүгтэ эхилhэн сэрэг[...] болюулха тушаа тодорхой [...] хараалаад, энэ хараалhан [...]ень ООН-эй Аюулгүйн Сове[...] оронуудай түлөөлэгшэдэй [...] далгатайгаар хаража үзэхэ[...] гэжэ Советскэ правительство[...]но. Мүн Дүтын, Дунда Зүү[...] буу зэбсэг оруулха ябадаль[...]люулха тухай асуудалые эн[...]лөөн дээрэ хаража үзэхэдэ [...] байгаа гэжэ Н. С. Хрущевой[...] соо хэлэгдэнэ.

Гэрэй хэрэгсэлнүүдэй выставкэ

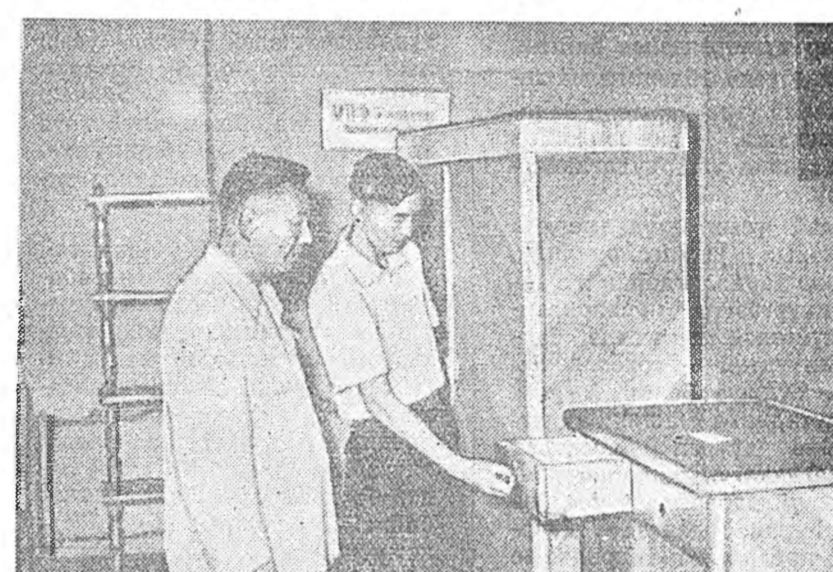

Улан-Удын Куйбышевай үйлсэдэ байдаг барилгашадай клуб соо гэрэй хэрэгсэлнүүдэй выставкэ hаяхан нээгдэбэ. Энэ выставкэдэ манай республикын модошо дархашуулай хэhэн гэрэй хэрэгсэлнүүд харуулагдана.

Выставкын гэр соо ороходо 2—3-тай багашуулай hууха стол, стулhаа эхилээд хубсаhа хунар хадагалха шкаф, гардероб болон бусад элдэб хэрэгсэлнүүд тааруу зохидоор табигданхай. Мүн эдэ хэрэгсэлнүүдые бүтээhэн эмхи зургаануудай нэрэнүүд эли тодоор бэшэгдэнхэй.

Бурпромсоведэй «3-я пятилетка» артельдэ хэгдэhэн хоёр тумбочкатай бэшэлгын стол, хубсаhа хунар хадагалха шкаф, комод ехэл уранаар бүтээгдэhэн байжа, харагшадта hайшаагдаа. Илангаяа нарhан модондо фанер няажа хэгдэhэн хоёр тээшээ нээгдэдэг үүдэтэй шкафынь үндэрөөр сэгнэгдээ. Энэ шкаф фанер хашалтатай гардероб гү, али шкафта орходоо шанарайнгаа талаар hураггүй hайн юм. Досоонь хубсаhа хунар үлгэхэдэ зохид гээшэнь. Сэнгынь миил 1013 түхэригтэ. Эдэ хэрэгсэлнүүдые хэhэн мастернууд Н. Березовский, Н. Черкашин гэгшэд нилээдгүйхэн оролдожо, уран шадабаряа гамгүйгөөр гаргаа гээшэ ха.

«3-я пятилетка» артельдэ хэгдэhэн юумэнүүдые хараад, саашаа ошоходо Улан-Удын мебельнэ фабрикын уран дархашуулай бүтээhэн хэдэн янзын шкаф, гардероб, диван болон бусад хэрэгсэлнүүд табяатай. Энэ фабрикада шэнэ аргаар бүтээгдэhэн хубсаhа хунарай хоёр шкаф зэргэсүүлэгдэн харуулагдана. Тэдэнэй нэгэнинь 1 метр 30 сантиметр үргэнтэй, 2 метр шахуу үндэртэй. Тиимэhээ досоонь 4—5 хүнтэй айлай хубсаhа хунар hула багташахаар юм. Тиихэдэ сайбар аад, зохидхон сэсэгүүдтэй бүдөөр ху[...]шагдаhан зөөлэн диваниие [...]шад ехэтэ hайшааба. Зарим[...] дээрэнь hуугаадшье үзэнэ. Д[...] түшэлгэдэнь Байгал далайн[...] зураатай. Энэ диван 646 түх[...] юм.

Тиихэдэ паровозо-вагонно[...]дой, Серовой нэрэмжэтэ, «Се[...] артельнүүдэй, модо бэлэдхэд[...]лэнгын базын уран дархаш[...] хэhэн хэрэгсэлнүүд хараг[...] зүгhөө ехэтэ hайшаагдаа.

Выставкэ харагшад тусхай[...] тэр соо hанамжа, дурадхал[...] бэшэхэдээ хараhан, үзэhэн [...]нүүдэйнгээ дутагдалнуудые [...] бэшэнэ. Тиихэдэ гэрэй хэрэг[...]дые хэдэг эмхи зургаануудта[...] юумэнүүдые үшөө ехээр, бүр[...] шанартайгаар бүтээгээд, ху[...] наймаанда олоор гаргажа бай[...] захина.

Гэрэй хэрэгсэлнүүдые хару[...] выставкэ хадаа модоор юумэ[...]дэг эмхи зургаануудай олош[...] мүн урдынхидаа орходоо ажа[...] бүтээсын хэдэ дахин дээшэлhэ[...] тодоор харуулба. 1955 ондо [...] республикада 7600 мянган т[...]гэй гэрэй хэрэгсэлнүүд хэгдэh[...] 1957 ондо 20700 мянган түх[...] хэрэгсэлнүүд бүтээгдэжэ, ара[...]до наймаалагдаа. Тиихэдэ 19[...] болотор 30200 мянган түхэри[...] рэй хэрэгсэлнүүд худалдаа[...]маанда гаргагдахаар хараала[...].

Энэ выставкын hүүлээр м[...] юумэ хэдэг эмхи зургаанууд [...] зоноойнгоо дурадхал, захил[...]наринаар дүүргэжэ, бүтээн гар[...] хэрэгсэлнүүдэйнгээ шанарые [...] hайжаруулхань дамжаггүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Бурпром[...]дэй «3-я пятилетка» арт[...] уран дархашуулай хэhэн номо[...] хубсаhа хунар хадагалдаг ш[...] комод харуулагдана.

М. Гончиковой тек[...]
Л. Хайдуровой фо[...]

ҮНЕЭДЭЭ ҮДЭР ҺҮНИГҮЙ АДУУЛЖА, НЭМЭЛТЭ ТЭЖЭЭЛ ЭДЮУЛЖЭ, ҺҮ ЕХЭЭР ҺААЯ!

☆

Түрүү һаалишан

4—5 жэлэй саада тээ Баргажанай аймагай «Авангард» колхоз мал ажалаараа аймаг соогоо гээгдэнги колхоз гэжэ тоологдодог байгаа. Үнеэдынь булта нютагай үүлтэрэй, жэжэ, жэлдээ арай гэжэ 400—500 литр һү үгэдэг байгаа юм. Харин һүүлшын жэлнүүдтэ үнеэдээ зүбөөр эдеэлүүлдэг, харууһалдаг, үүлтэрыень һайжаруулха хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг болоһоной ашаар тус колхоз һү һаалгаараа аймаг соогоо түрүү һуури эзэлдэг болоо. Жэшээнь, 1957 ондо тус колхоз үнеэн бухэнһөө 1319 литр һү һааһан байна.

Олон үнеэдэй дундаһаа һү ехээр үгэдэг арбаад үнеэн гурбан жэлэй саада тээ илгагдажа, тусгаар эдеэлүүлгэ, харууhатай болоо hэн.

— Хэн энэ үнеэдые даажа абахаб,—гэжэ һаалишадһаа колхозой түрүүлэгшын асуухада, «бишье даажа абаха байнаб» гэжэ түрүүшынгээ жэлдэ хүдэлмэрилжэ байһан залуухан басаган Зина Кокорина дуратайгаар, бэедээ найдангаар харюусаа hэн. Тиихэдэнь зарим һаалишад «энэшни ехээр һурхэйтэжэ байна бэшэ гү?» гэжэ дуугаралсаһаншье байха. Харин колхозой суута һаалишад Ирина Русакова, Клавдия Абатурова болон бусад Зина басаганай хаба шадалыень хирлүүлжэ, «хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл басаган байха» гэжэ хэлсэһэн юм.

Түрүүшын жэлнүүдтэ Зина Кокорина олон бэрхэшээл дабажа гараа. Һайн тэжээлэй дутамаг дээрэһээ һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй байгаа. Гэбэшье шадамараар, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр оролдоһоной ашаар һаалишан З. Кокорина нёдондо жэл бусад һаалишадһаа 500 гаран литр һү үлүү һаажа, түрүүшынгээ амжалта туйлаа hэн.

1958 ондо Зинаида Пантелеймоновна Кокорина үнеэн бухэнһөө 2500 литр һү һааха социалистическэ уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Үнгэрэгшэ зургаа һарын туршада үнеэн бухэнһөө 1140 литр һү һаажа, аймагай түрүү һаалишадай зэргэдэ гараа.

Тус колхозой һүтэй үнеэд олошоржо, үнгэрэгшэ намар Бодон гэжэ газарта һүтэй үнеэдэй гүүртэ эмхидхэгдээ hэн. Мүнөө тэндэнь 34 үнеэн бии. Тус гүүртын һаалишад абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байна.

О. Раднаев, манай корр.

☆ ☆

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой һаалишан Н. Цурбуева 1958 оной 6 һарада үнеэн бүриһөө 1505 литр, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан А. Бадмацыренова мүн энэ хугасаада үнеэн бүриһөө 1400 гаран литр һү һааба.

А. Бадаевай, Л. Хайдуровай фото.

Үнеэдэйнгээ бэлшээрииие зүбөөр эмхидхэнэ

Сүхэ мүрэнэй эрьедэ дүтэхэнэ, үдхэн ногоон һөөг, бургаһа, модоор хүреэлэгдэһэн багахан талын захада, Кударын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой Мөөрөөчиин фермын зунай байра түхеэрэгдэнхэй. Эндэнь үнеэдэй, тугал буруугай шэнэхэн һарабшатай хашаа хорёо, һаалишадай байха таатай зохид гэр байра олон харагдадаг.

Эндэхи һаалишадай олонхинь комсомол, залуушуул юм. Фермын һаалишад, малшад зунай һаранuудта һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана. Үнеэдээ түхэреэн сүүдхэдээ адуулжа, үдэртөө гурба дахин һаана.

Гадна, үнеэдтээ таряа талханай зүйл, һагшадаһа уһанда худхажа уулгадаг байна. Фермын мал адуулагшад Гермоген Пестерев, Ефим Колодин гэгшэд бэлшээриингээ газарые хэдэн хуби болгожо хубаагаад, тэрэ газараа 4—5 хоноод лэ урилжа байгаад малаа адуулна. Үхэр малаа үдэрынь холын бэлшээридэ абаашажа адуулаад, һүниндөө байра шадараа бэлшээнэ.

Тиигэжэ тус фермынхид үнгэрһэн зургаа һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 862 литр һү һаагаа. Хэрбээ эндэхид май һарада үнеэн бүриһөө миил 119 литр һү һааһан һаа, июнь һара соо 232 литр һааһан байха юм. Тиихэдэ фермын түрүү һаалишад Клара Бобарыкина 6 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1069 литр, Анна Игумнова — 900 литр, Парасковья Игумнова — 828 литр һү һаанхай.

Залуу һаалишад, мал адуулагшад июль, август һарануудта үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 10 литрһээ бага бэшэ һү һаажа, эдэ һарануудта үнеэн бүриһөө 270—300 литр һү һаахын түлөө тэмсэжэ байнхай.

М. Очиров.

Мүрысөөндэ түрүүлһэн колхоз

Үнгэрһэн 6 һарын туршада Сэлэнгын аймагай колхозууд, совхоз үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 773.5 литр һү һаагаа. Энэнь нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада һү һаалга нилээд дээшэлһэн болоно. Тиихэдэ энэ үе соо «Путь Ильича» артелиинхид бүришье горьтой амжалта туйлаа. Тус колхоздо 6 һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1229,7 литр һүн һаагдаһан байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 12,5 процентээр ехэ һүн һаагдаа гээшэ.

Артелиинхид байгша ондо гүрэндэ һү тушааха, худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 106,2 процент дүүргээд, аймагай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Аймаг дотороо ажал хэрэгээрээ суурхаһан һаалишан Федосья Чебунина 6 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1844 литр һү һаагаа. Мүн һаалишад Ф. Трифонова, Е. Чебунина гэгшэд үнеэн бүриһөө тус тустаа 1392—1339 литр һү һааһан байна. «Путь Ильича» колхоз һү һаалгаар һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө КПСС-эй айкомой болон аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэнхэй.

Эндэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон зооветмэргэжэлтэд һаалишадай үнеэдээ хэр зэргэ һайнаар һаадагыень үдэр бүри хинан шалгажа байдаг. Фермэ, гүүртын болон һаалишадай ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэгдэнхэй. Эндэ гүүртэ, һаалишан бүхэн хоорондоо мүрысэжэ, тэрэнэйнь дүн саг үргэлжэ, гаргагдажа байдаг. Һаалишадта һара бүри урмашуулгын нэмэлтэ түлөөһэн үгтэдэг юм. Мүн үнеэдэй бэлшээри зүбөөр эмхидхэгдэнхэй.

Ц. Гомбоин.

Жаргаланта нютагай һонин

Жаргаланта нютагта совет засагай жэлнүүдтэ жаргалта байдал ерээ. Мүнөө энэ нютагаар шэнэ, һонин юумэн үдэр бүхэндэ шахуу боложо байдаг. Нютагай һүүлшын һонин тухай доро хэлэгдэхэнь.

КУКУРУЗЫН ҮНДЭР УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 200 гектар талмайда кукуруза таряа. Тэрэнэйнгээ хахадһаа ехэнхи хубииие квадратно-гнездовой аргаар һуулгаһан байна. Колхозой кукуруза ургуулгын бригада мүнөө жэл 105 гектар талмайнгаа га бүриһөө 300 центнер ургаса абаха уялгатай. Тиихэдэ бусад талмайһаань гектарай 200 центнер эшэ намаа абтаха юм.

Кукурузын гараса һайн. Гэбэшье, энэ культураяа һайнаар харууһалжа бүри ехэ ургаса абахын зорилгоор колхознигууд мүнөө ряд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ эхилэнхэй.

ҺУРАГШАД ТРАНШЕЙ БАРИНА

Галуута-Нуурай горно-промышленна 1-дэхи һургуулиин һурагшад колхоздо туһалхын тулада ерээд, мүнөө силос дараха барилга дээрэ хүдэлжэ байна. Тохой гэжэ газарта тэдэнэй хүсөөр шулуун ханатай траншей баригдажа байха юм. Шулууень һурагшад өөһэдөө зөөнэ.

ХҮГЖЭМ ТУХАЙ ЛЕКЦИ

Ленинэй, ордento Бурядай оперо, баледэй театрын артист Н. И. Маторин һаяхан энэ колхоздо ерэжэ, «Хүгжэм яажа ойлгохоб» гэһэн темээр һонирхолтой лекци уншаа. Гэхэтэй хамта, скрипкэ дээрэ ородой элитэ композиторнуудай, мүн бурят арадай дуунай аялгануудые наадаба.

Мүн Чайковскиин «Хун шубуута нуур» гэһэн балетһээ хатарай хүгжэм наадажа, суглараагшадые ехээр һонирхуулһан байна.

Б. Халзанов.

Түрүүшүүлэй зэргэдэ

Июлиин 3-һаа 9 хүрэтэр Хабаровск городто үнгэрэгдэһэн Дальна Востогой зоны авиамоделистнарай мүрысөөн болоһон байна. Тэндэ манай республикын команда хабаадалсажа, өөһэдынгөө шадабари мэргэжэлые харуулаа. Тиигэжэ манай команда зоно дотороо хоёрдохи һуури эзэлжэ, хоёрдохи шатын дипломоор, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байгаа.

Авиамоделист Михаил Найденов ниидэдэг модель-планерээр мүрысэжэ, зоно дотор түрүү һуури эзэлээ. Мүнөө нүхэр Найденов Москва шадар үнгэрэгдэжэ байгаа Российска Федерациин түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадалсахын тула Москва хото мордонхой.

С. Иванов.

УРАН ЗОХЁОЛОЙ БУЛАН

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ

Сэрэг нарһад

БАЛЛАДА

1.

Барга хуушан сагта һэн.
Бурят нютаг орондом,
Бэеэ олон түрэһэн,
Бабжа баатар домогтой.

Арад зонтоёо амгалан
Ажа һууһан гэлсэдэг,
Адуу малынь таргалан,
Арюун талаар бэлшэдэг,

Түбшэн тайбан байдалаа
Түбхинүүлхэ гэжэ оролдоо
Тоогүй олон дайсадтаа
Дээрээ хүбүүн ортогдоо.

Түмэн зоноо суглуулха
Туха сүлөөнь болоогүй,
Тиигэбэшье угтуулан,
Түрүү арга олоо ха.

Ганса һүниин туршада
Гайтай ехээр ажаллаа:
Гүлгэн нарай нарһады
Ганзагалжа асараад,

Тэнюун хонгор таладаа
Тарин һуулган тараагаа.
Тушаан бүринь аргалаар
Түүдэг галы аһаагаа.

Одоо тиигээд зоригтой
Үүрэй сайхы угтаба,
Ульгам хүлэг моритой
Урдуур хойгуурнь дабхиба.

Харин тэдэнь хурсахан
Хүдэр һэлмээ һугалаад,
Хуяг дуулгаа агсаһан
Хүнүүд шэнгеэр һубаряад.

Аюул дайнһаа айгаагүй
Арад зондол харагдаа...
Алад саананъ уряалгүй
Айлшад зогсоол барандаг

Сүйдтэ дайсад гэдэргээ
Сухарибал даа түргэхэн.
Сагдуул модод тиихэһээ
Сэрэг нарһад гэгдэһэн.

2.

Хорёод гаран онуудаар
Хүдөө нютаг хүлгөөтэй —
Граждан дайнай галнуудаар
Хоёр анги үлхөөтэй.

Талын малшад зоригтой
Тэрээн соогуур гатална;
Туйлай баяд ноёдтой
Түргэн тэмсэн ябанад.

Тэдэ зоной хүсэниинь
Тэнсүү бэшэ — ядалдаа —
Тиигэхэдээ дайсаниинь
Тойрон, дайран, аһалдаа.

Тэрэ түүхэ домогтой
Талын дунда ургаһан
Таруу олон мододой
Доогуур байлдаан бурьяба.

Буугай һомоор тудуулан,
Бүдүүн мүшэр хухарна.
Борбоосгойнууд, буудууліһан
Патронуудтал, унана.

Далан дабхар холтоһониинь
Дари мүтөөр бутарна.
Дабирхайнууд нюдэнэй
Уһан шэнгеэр дуһална.

Эндэ хэдэн үетэн
Эрын ёһоор алдалаа.
Эрхим хани нүхэдынь
Эрид шангаар тулалдаа.

Үсөөн үдэрэй байлдаанда
Улаан фронт илаба,
Ойе дайлаад сагаантан
Оро һэегүй арилба.

Намжаа талын аласаар
Нангин сууряан хүнхинөө.
Нэрэ солоо дахинаа
Сэрэг нарһад мүнхэлөө.

3.

Энэ мүнөө үедэ
Эльдин хонгор таладам
Энхын эбтэй этэй
Эжэл нарһад ургадаг.

Тэдэнэрнай бултандаа
Томо, бүдүүн, бархагар,
Түглылдэжэ байнал даа
Тэбэрихын аргагүйл.

Үбгэн наһан модонууд
Үри бэе олонтой:
Үндэр набтар юумэнүүд
Ойгуурнь урган тойронхой.

Жэлэй дүрбэн сагташье
Жэгтэй гоёор ногоорно,
Жэгүүр — шэлбээ зангидажа,
Шэрүүн һалхи тогтооно.

Хүхэ дүлэн намаагаар
Хүйтэн шуурга халхалан,
Хэзээшье һаанъ хамаагүй
Хана шэнгеэр далдалан,

Балмад галзуу дайсадтай
Бата бэхеэр тулалдан,
Баһа тэмсэн байһандал,
Баглайрхажа найгадаг.

Энэ һүртэй шууяан соо
Эндэ нэгэтэ ябабал,
Эли тодоор соносохот
Эртэ мэсын даршахы.

Харыт...Суута газарта
Хэтэ мүнхын дурасхал
Хүжэ ногоон хубсаһатай
Хүндын харуул жагсанал.

Ерээдүйдэ найдалтай
Энэ дэлхэйе эзэлэн,
Энхэ тайбан байдалай
Сэрэг нарһад дэлгэрэг!

В. ДОРЖИЕВ

Тэрэ һүни

Тэрэ һүни — жэгтэй һүни һэн, гоё:
Түмэн мүшэдөөр тэнгэри эмнеэ.
Тэнүүл һэбшээн үһыем эльбээд,
«Тэндэл жаргалшни!» — гээд шэбэнээ.

Гэнтын найдал дүмүүхэн даляараа
Гааргын клубай үүдэндэ асараа.
Харахан нюдэтэй басаган энеэбхилээд,
«Хатарая, наадая!»—гээд шэбэнээ.

Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөн бэхижүүлгын ашаа туһада

«Уялгата тушаалга, МТС-үүдэй хэһэн хүдэлмэриин түлөө натура түлбэри болюулха, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ шэнэ гурим, үнэ сэн болон услови тухай» Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй тогтоол, мүн энэ асуудалаар нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл хадаа туйлай ехэ политическэ болон ажахын удхашанартай документ мүн. Энэ документ дотор совет арадай ажабайдал тухай, советскэ социалистическэ байгуулалтын эбдэршэгүй үндэһэ һуури бологшо хүдэлмэришэн ангиин болон таряашадай хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ тухай Коммунистическэ партиин хандуулжа байдаг анхарал оролдолгын эли тодо гэршэ мүн болоно.

Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ хадаа хото болон хүдөө нютагуудай, промышленность болон хүдөө ажахын, хүдэлмэришэн анги болон таряашадай хоорондо байгуулагдаһан экономическа холбоо харилсаанай шухалын шухала баримтань болодог юм.

Коммунистическэ парти оронойнгоо хүгжэн дабшаха замдаа ямар шатада байһыень хараадаа абажа, энэ эрхэ байдалтай зохилдуулан бэлэдхэлэй политикые хододоо тодорхойлно. Тиихэ зуураа, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые бүхы хэмжээгээрнь дэбжээлгэдэ энэ политикын нүлөөлхэ ябадал туйладаг юм. Манай социалистическэ хүдөө ажахын хүгжэжэ байһан мүнөө үеын шатада, илангаяа МТС-үүдые шэнэдхэн хубилгаад байһан үедэ гүрэн болон колхозууд хоорондын экономическа хани харилсаае, тэрэ тоодо хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ асуудалнуудые шэнээр табиха хэрэг шухала болоһон юм.

Мүнөө колхозуудай баяжан хүгжөө, тэдэнэй ниитын ажахыда гүн гүнзэгы удхашанартай хубилалтанууд болоо. Эгээл нимэ үедэ уялгата тушаалгые болюулжа, ороной ондо ондоо газар нютагуудта таарамжатай аад, нэгэн адли сэнгээр гүрэндөө продуктнуудые колхозуудай худалдажа байха гуримда ороха арга боломжо бии болоо.

Хүдөө ажахын продуктнуудые колхозуудай уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалгые, машинно-тракторна, заһабарилгын-техническэ болон тусхай мэргэжэлтэй станцинуудай колхозуудта хэһэн хүдэлмэриин түлөө натуральна түлбэриие болюулаа һаа, дээрэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоһон байна. Продуктнуудые бэлэдхэхэ шэнэ гурим, үнэ сэн болон услови тухай КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зохёон табиһан дурадхалнуудые энэ Пленум һайшаан баталаа. Энэ жэлһээ эхилжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри имаггал худалдан абаха гуримаар бэелүүлэгдэхэ болохо юм.

Продуктнуудые бэлэдхэхэ ажал хүдэлмэри энээнһээ урда тээ адар ехэ, нобшо байгаа. Тэрэ үедэ продуктнуудые уялгата ёһоор тушаалга, МТС-үүдэй хэһэн хүдэлмэриин түлөө натуральна түлбэри, худалдан абалга болон контрактаци гэжэ байһан юм. Продуктнуудые нимэ гуримаар бэлэдхэхэдэ горьтойхон дутуу дунданууд гарадаг һэн. Юуб гэхэдэ, энэ гуримай ёһоор, ямар нэгэн газар нютагуудтахи хүдөө ажахын хүгжэлтын онсо илгаань хараада абтадаггүй байгаа. Тиимэ дээрэһээ колхоз доторой арга боломжонуудые дүүрэнээр ашаглаха хэрэгтэнь ажалшадай эдэбхи үүсхэл ёһоор урмашуулагдадаггүй, бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулгада олон хүнүүдые хабаадуулха хэрэгтэй болодог һэн.

Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй июньдэ болоһон Пленумэй баталан абаһан шэнэ гурим ямар удхатайб?

Хүдөө ажахын продуктнуудаар гүрэниие хангалгада колхозуудай ямараар хабаадаһые хайшан гээд тодорхойлхоб гэхэдэ, гол шухала продуктнуудые, тусхайлбал, ороохо таряа, хартаабха, мяха, һү, нооһо, үндэгэ бэлэдхэлгые гектар бүридэ оруулан, тооложо гаргаха гурим урдынхяараа үлэнхэй. Тиихэ зуураа, ажахынгаа ямар нэгэн һалбариин мэргэжэн хүгжэһэнтэй зохилдуулан, тэрээнһээ абтадаг продуктнуудые худалдаха нормые бүри таарулан табихые ЦК-гэй Пленум дурадхаа.

Колхозуудта үгтэһэн газарые һайнаар ашаглаха зорилгоор продуктнуудые гектар бүридэ оруулан тушааха гурим хадаа гүрэнэй ябуулдаг шухалын шухала экономическа зэбсэг мүн болоно. Колхозуудай ниитын ажахые хүгжөөлгэдэ энэ гурим мүнөөшье үгаа ехэ удхашанартай байһаар. Ямар нэгэн продуктнуудта гүрэнэй улам ургажа байгаа хэрэглэмжые, ажахынуудай үйлэдбэриин хэмжээе, гүрэндэ тэдэнэй продукт худалдажа шадаха арга боломжые хараадаа абажа, бэлэдхэлэй түсэб зохёожо болохо юм.

Июньдэ болоһон Пленумэй шиидхэбэринүүд нютаг бүхэндэ эдэбхи үүсхэл ехээр гаргаха барагдашагүй арга боломжо олгоно. Энэ хадаа түбхын түрүүндэ түсэб табилгын хүдэлмэридэ һайн нүлөө үзүүлхэ байна. Мүнөө колхоз бүхэн өөрынгөө үйлэдбэриие улам һайнаар түсэблэдэг, техникээ, газар дайдаяа болон ажалайнгаа хүсэ шадалые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха аргатай болохо бшуу.

Бэлэдхэлэй шэнэ гуримай ёһоор, хүдөө ажахыгаа мэргэжүүлһэн, ямар нэгэн продуктнуудые үйлэдбэрилхэдөө ашаг олзо ехээр абадаг область, республиканууд горьтой ехэ продукт гүрэндэ худалдаха арга боломжотой болоо. Мүн тэрэшэлэн экономическа эрхэ байдалһаа боложо, ямар нэгэн продуктнуудые гүрэндэ тушааха уялгаһаа зарим газар нютагуудые сүлөөлхэ арга боломжо шэнэ гурим олгоно. Юуб гэхэдэ, дээрэ дурсагдагша газар нютагуудта эдэ продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ашаг олзо багатай байна бшуу.

Энэ гуримай ёһоор, жэшээнь, ороохо таряа үйлэдбэрилхэдэ ашаг олзотой, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгэй химда байдаг Казахстанда, Баруун Сибирьтэ, Волго мүрэн шадарай газар нютагуудта, Урал шадарай болон ороной бусад хэдэ хэдэн газар нютагуудта ороохо таряанай ехэнхи хубинь бэлэдхэгдэхэ ёһотой. Һүн гол түлэб хара хүрьһэтэ бэшэ газар нютагуудта, РСФСР-эй баруун-хойто зүгтэ, Украинада, Прибалтикада болон Белоруссида ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ, тушаагдаха ёһотой. Кукуруза, хартаабха, люпин, вико-овёсой холисо болон олон жэлэй ургамалнуудые тариһанай ашаар эдэ нютагуудта тэжээлэй ехэ ургаса абаха зохистой арга боломжо бии.

Таджигай, Туркмениин, Армениин, Узбегэй, Грузиин болон Азербайджанай ССР-нүүдтэ техническэ ургамалнуудые үйлэдбэрилгэ хүгжөөгөө һаа, үлүү һайн байна. Энээнтэй дашарамдуулан, өөрынгөө элидхэл соо нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэнэй ёһоор, саашадаа эдэ газар нютагуудай колхозуудые гүрэндэ ороохо таряа тушаалгаһаа хүнгэлхэ ёһотойбди. Ороохо таряа оронойнгоо нилээдгүй ехээр абадаг болоходонь, гүрэндэ худалдахын тула эдэ газар нютагуудта ороохо таряанай ажахые эрхилһэнэй хэрэггүй болохо бэзэ. Эндэ түүхэй хүбэн, үрэ жэмэс, виноград болон бусад ургамалнуудые ургуулхада һураггүй ашаг олзотой бшуу.

КПСС-эй ЦК-гэй июньдэ болоһон Пленумэй тогтоол хартаабха, овощь болон бусад продуктнуудые бэлэдхэхэ асуудалые мүн лэ тодо һонор болгон гуримшуулаа.

Хүдөө ажахын продуктнуудай үнэ сэнгые экономическа талаарнь таарулан зохёолго хадаа ЦК-гэй июньдэ болоһон Пленумэй шиидхэһэн шухалын шухала асуудалнуудай нэгэниинь мүн болоно. Социалистическэ тосхоной ажалшадые материальна талаарнь урмашуулха ёһо гуримые хараадаа абан, ЦК-гэй Пленум үнэ сэнгэй асуудалые шиидхэһэн байна. Үнэ сэн тухай энэ хэмжээ-ябуулга колхозно байгуулалтые улам бэхижүүлхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгые һаяын сагта ехэдхэхэ, колхозой экономикые бүхы талаарнь хүгжөөхэ хэрэгтэ горьтой туһа нэмэри болохо байна.

Хүдөө ажахын продуктнуудай үнэ сэнгые тодорхойлхо хэрэгтэ хазагайралта болон алдуу эндүүнүүд урда жэлнүүдтэ гарадаг һэн. Хүдөө ажахые дэбжээн хүгжөөхэдөө Коммунистическэ парти тэдэниие усадхахын тула эрид шууд хэмжээ абаһан байгаа. 1953 он болотор хүдөө ажахын гол шухала продуктнууд экономическа талаараа тааралдуулан зохёогдоогүй, тон үнэгүй сэнгээр гүрэндэ тушаагдадаг байгаа. Мүнөө энэ асуудал шэнээр харагдажа, тэдэнэй үнэ сэнгынь нилээд дээшэлүүлэгдэв. Тиигэжэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэнь ажалшадые материальна талаарнь урмашуулха ленинскэ ёһо гурим дахин хэрэглэгдэдэг болоо.

Гэбэшье, хүдөө ажахын продуктнуудай үнэ сэнгые тодорхойлхо асуудалда мүнөөшье хүрэтэр дутагдалнууд бии гэжэ хэлэмээр. Тэдэнэй гол дутагдалынь гэбэл, нэгэ янзын продукцида олон ондоо сэн үшөөл бии. Тиимэһээ гүрэндэ колхозуудай тушааһан нэгэл зүйлэй продукци ондо ондоо сэнгээр абтадаг байгаа. Энээнһээ боложо, дунда жиирэй, илангаяа экономическа талаараа хүгжөөгүй колхозууд гарзада ородог һэн. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр заримдаа үйлэдбэриин гаргашыешье харюулхагүй, бэлэдхэлэй химда сэнгээр өөрынгөө продукциин ехэнхи хубиие тушааха баатай болодог байгаа. Харин үндэр сэнгээр продукт ехээр гүрэндэ худалдаха аргатай ба түсэбһөө гадуур техническэ ургамалнуудые тушааһанай түлөө нэмэлтэ-шагнал абадаг экономическа талаараа хүгжэнхэй колхозууд данишье ехэ олзо доход оруулдаг байһан юм.

Оронойманай тон үсөөхэн колхозууд нимэ сэнгээр илангаяа ехэ олзо доход оруулдаг байгаа ха юм. Тэдэнэй тоодо хүбэн, лён болон улаһа

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

НАУКА, ТЕХНИКЫН ҺОНИН

УҺААР МЕТАЛЛ ОТОЛНО

Уһаар металл отолжо болохо юм гэхэдэ, хүн балайшье үнэншэхэгүй байжа магад. Теэд үнэндөө металл отолдог юрын станогой отолуурые уһаар һэлгэжэ болохо байһыень наука тодорхойлоо. Тиихын тулада тон ехэ даралтын хүсэтэйгөөр (аяар 10 мянган атмосфер) уһа шэдүүлхэ хэрэгтэй.

СССР-эй Наукануудай академиин физикын лабораториин хүдэлмэрилэгшэд уһаар металл отолдог гидрокомпрессор зохёогоо. Энэ арга ехэ арьбилалта үгэхэ байна. Юуб гэхэдэ, уһанай хүсэн металл түргэнөөр тошылдодог байна. Тус арга үнгэтэ металл тошылдолго дээрэ туршагдажа үзэгдөө. Саашадаа бүри хатуу, булад детальнуудые уһаар тошылдожо болохо гэжэ тодорхойлогдоо.

ЭЛЕКТРОННО НЮДЭН

Ухаалан зохёогшо Клиферд Уитчер (США) өөрөө һохор хүн аад, һохоршуулай хэрэглэхэ электронно нюдэ зохёогоо. Тэрэнь оройдоо авторучкын тухай прибор байха зуураа, үдэнэй, сонхын, электролампын гэрэл илгаруулха арга олгодог юм. Һохор хүн тэрэ приборой ашаар үйлсын сигналай үнгэ илгаруулхаһаа байха, схэ үзэгүүдтэй үгэнүүдые уншаха аргатай байна. Энэ приборынь юумэнэй үнгэ бүхэндэ тусхай абяа гаргажа үгэдэг байха юм.

«Наука и жизнь» журналһаа абтаба.

Тарган омолинуудые шорлоод,
Түүдэгэй дэргэдэ һуухада
Тоншье зохид, һайхан даа.

Б. Поповой фотоэтюд.

Түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ

Үбгэн буурал Байгалһаа омоли барижа байһан Прибайкальска аймагай Горячинска сельсоведэй колхозуудай гэшүүд өөһэд хоорондоо мүрысэн ажаллахадаа һайн дүнгүүдые харуулна. Эндэхи загаһашад гүльмөөр омоли барихадаа шадамар бэрхээр ажаллажа, үдэр, кварталайнгаа даабарие хэдэ дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Жэшээлхэдэ, Гремячи тосхондо һууриһажаһан «Свободный путь» колхозой загаһашад өөһэдынгөө ажалда түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлжэ байдаг юм. Тиимэһээ эндэхи загаһашад 2-дохи кварталайнгаа түсэбые 205 процент дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 533 центнер һайн шанартай омоли гүрэндөө тушаагаа.

Гадна, энэ колхозой хүршэ Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин загаһашад мүн лэ ехэхэн амжалта туйлана. Эндэхи загаһашад 2-дохи кварталайнгаа түсэбһөө гадуур 250 центнер омоли гүрэндөө тушаагаа юм. Тэрэшэлэн ленинэйхид хахад жэлэйнгээ даалгабарие болзорһоонь урид дүүргэнхэй.

С. Шапхаев.

Шатараар республикын түрүү һуури эзэлэлгэ

Шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө 24-дэхи турнир эхилбэ. Жээрбэ бариһанай ёһоор наадалгада шатаршад Сумкин, Аминов, Макальский, Межов (Прибайкал), Берсудский (Ярууна), Мункоев, Самарин, Сампилов, Тоглоев, Павлов, Галданов (Хэжэнгэ), Мельников, Власов, Могордоев, Пахаев (Зэдэ) гэгшэд хабаадалсаха болоо.

Сумкин — Пахаев, Аминов—Могордоев,, Берсудский—Панов, Сампилов—Тоглоев гэгшэдэй наадалганууд харагшадай анхарал ехээр хандуулаа. Сумкин Пахаев хоёрой наадаһан парти хойшолуулагдаа.

Могордоев Аминовые, Берсудский Пановые шүүбэд. Тиихэдэ Сампилов Тоглоев хоёр алдуутайгаар наадажа, бэе бэеынгээ алдууе обёоролсонгүй партияа хойшолуулба. Гэбэшье, Сампиловынь дээрэ байдалтай. Макальский—Власов, Самарин—Павлов, Мункоев—Галданов, Межов—Макальский гэгшэдэй партинууд тэнсэбэ.

Сумкин Аминовые түргэхэн шүүгээ. Сампилов Павловтай наадаад нүгөөдэеэ шүүгээ. Власов Межовые шүүгээ. Могордоев Макальский гэгшэдэй парти хойшолуулагдаа.

Ильхиин уһан ашаглагдана

Заиграйн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эдлүүриин газар дээгүүр татагдаһан һубаг худар уһа урадхуулха хаалта Ильхи гол хон дээрэ үни хадаа баригдаһан байгаа. Тэрэ һубагаар урадхуулагдаһан уһаар сабшалангай горьтойхон талмай уһалагдадаг байгаа. Гэбэшье, тэрэ хаалта үерэй уһанда һэтэлэгдэжэ, газар дээрэ уһа гаргалга таһалдуулагдаһан байха юм.

Зунай эхеэр гандуушаг байжа, колхознигууд хаалтаяа дахин һэргээхэ гэжэ шиидээ һэн. Арганшьегүй. Юуб гэхэдэ, колхоз энэ жэлдэ түсэбэй ёһоор сабшалангай газарай гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер үбһэ абаха байгаа. Энээниие гансахан сабшалан, уһалалгаар туйлажа шадаха байна.

Эндэ эмхидхэгдэһэн воскреснигтэ 100 шахуу колхознигууд, ашаанай 2 автомашина хабаадуулагдаһан байна.

Хаалта барилгада гараһан тэдэ хүсэн нэгэ үдэрэй туршада 20 машина шулуу, 10 гаран машина модо, мүн хэдэн машина һолоомо хаалта дээрэ буулгажа, горхоной уһа бариһан байгаа.

Хаалтаар һубаг худар гаргагдаһан уһан колхозой 135 гектар талмайтай сабшалан уһалаа. Тэрэ һубагай уһан мүн хүршэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эдлүүриин газар уһалха байна.

А. Рябоволов.

Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөн бэхижүүлгын аша туһада

(Түгэсхэл)

ехээр таридаг газар нютагуудай, томо городууд болон промышленна центрнүүдэй ойро байдаг һүнэй мал ажалтай колхозууд, тэрэшэлэн цитрусова болон зарим бусад культурануудые ургуулдаг колхозууд оролсоно.

Хүдөө ажахын продуктнуудай нэгэн адли, таарамжатай шэнэ сэнгүүд хадаа оронойман олонхи колхозуудай экономикые бэхижүүлхэ холын хараанай арга боломжо олгоно. Энээн тушаа ехэ таряан ажалтай, хүгжэнги мал ажалтай Алтайн хизаарай Рубцовско районой «Страна Советов» колхоз Н. С. Хрущевой элидхэл соо жэшээ болгон харуулагдана. 1957 ондо энэ колхоз гүрэндэ 586 мянган пүүд орооһо таряа, 19 мянган центнер шахуу сахарай свёкло, 1578 центнер мяха, 9 мянган шахуу центнер һү, 410 центнер ноoho тушаагаа. 1957 ондо гүрэндэ тушааһан продуктнуудһаа 9 миллион 700 мянган түхэригэй мүнгэн олзо доход тус колхоз оруулаа. Иимэл хэмжээнэй продукци мүнөө жэлдэ энэ колхоз гүрэндэ тушаагаа һаа, шэнэ сэнгэй ёһоор 12 миллион түхэригэй олзо доход гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлдэ хуушан сэнгээр оруулһанда орходоо 2 миллион 300 мянган түхэриг ехээр абаха байна. Энэ нэмэлтэ олзо доходойнгоо мүнгөөр колхоз МТС-һээ худалдажа абаһан техникые ашаглалгада хэрэглэгдэхэ үйлэдбэриин гаргашые гүйсэд хаагаад, үшөө 500 мянган түхэригэй хүдөө ажахын машинануудые худалдажа абаха аргатай байха юм.

Хүдөө ажахын продукциин шэнэ үнэ сэн тогтоолго хадаа оронойманай колхозуудай ниитын ажахые хүгжөөхэ зохистой арга боломжо олгоно гээшэ. Тиихэтэй хамта колхозуудһаа хүдөө ажахын продукци худалдажа абаха гүрэнэй ниитэ гаргаша хуушан хэбээрээ шахуу үлэнэ. Зүгөөр, энэ зөөрие колхозуудай хоорондо бүри зүбөөр хубаарилха арга шэнэ сэн бии болгоно.

Нютаг нютагай байгаалиин болон экономическа арга боломжые хараадаа абан, продуктнуудые худалдан абаха таарамжатай нэгэн адли сэн орон доторнай мүнөөнһөө эхилжэ тогтоогдохонь. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, ургасын һайнаар ургаад байгаа һаа, эдэ сэнгүүд тогтонги байха, хубилха ёһогүй. Тиигэбэшье, эдэ сэнгүүд нугархай, нэгэ бага дээшэ доошоо болон хубилжа байха юм. Ямар нэгэн жэлдэ ургасын багаар гү, али ехээр абтаһанһаа эдэ сэнгүүд мүн лэ дулдыдаха.

Хэрбээ энээниие хараадаа абаагүй һаа, дундууршье ургаса абаһантай адли үйлэдбэриин гаргашатай байбашье, баян ургаса хуряаһан жэлдээ колхоз ехэ олзо доход абаха болоно. Энээниие иимэ хэбээрнь орхибол, гүрэндэ гарзатай байха һэн. Нүгөө талаһаа, ган гасуурай болоходо муу ургасын ургабал, тэрээндэ гаргашалһан гаргашаяашье колхоз харюулхагүй болоно. Тиихэдэнь дээшэлүүлэгдэһэн сэн тогтоожо, гүрэнэй туһалаагүй һаань, колхоз ехэ хохидолдо орожо болохо юм. Мүн заримдаа үрэһэ хүрэнгэ болон эдеэ хоолой зүйлнүүдыешье зээлеэр үгэжэ, гүрэн колхозуудта туһалдаг байна.

Гүрэндэ продукцияа худалдахадаа колхозуудай гаргаһан гаргашаяа харюулхаар, олзо доход абадаг байхаар манай орон дотор худалдан абаха болон нютаг нютагуудта таарамжатай шэнэ сэнгүүд тогтоогдоно.

Бэлэдхэлэй шэнэ сэнгүүд хадаа таряан ажалай болон мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг болоходонь колхозууд колхознигуудые материальна талаарнь урмашуулха зэргэтэй. Гэбэшье, ЦК-гэй Пленумэй онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, колхозуудай олзо доход саашадаа валовой болон товарна продукци абалгаяа эрид ехэдхэһэнэй ашаар, продукциин единицэ бүхэндэ гаргашалагдадаг ажалай болон эд зөөриин гаргашые химда болгоһоной ашаар дээшэлхэ ёһотой. Тиигэжэ саашадаа колхозуудай олзо доход ехэ болгогдохо, мүн бэлэдхэлэй үнэ сэн доошолуулагдаха болоно бшуу. Энээнэй ашаар гүрэнэй рознично сэн химда болгохо, эдеэ хоол, эд бараа арад зоной худалдан абаха шадабарииень дээшэлүүлхэ, совет арадай материальна ажана байдалые улам һайжаруулха эрхэ байдал олгогдоно.

Бэлэдхэлэй болон үнэ сэнгэй зүб политика хадаа арадай ажахые хүгжөөлгын, ажалшадай энхэ һайн байдалые дээшэлүүлгын, Совет гүрэнэй хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлгын экономическа гол шухала зэбсэгүүдэй нэгэниинь мүн болоно.

П. Алексеев.

ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Президент Насер Каир ерэбэ

КАИР, июлиин 21. (ТАСС). Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент Гамаль Абдель Насер «ТУ-104» гэжэ советскэ самолёдоор июлиин 21-нэй үглөөгүүр Дамаскһаа Каир ниидэжэ ерэбэ гээд МЕН агентство мэдээсэнэ.

Ирагтахи байдал

КАИР, июлиин 19. (ТАСС). Мүнөө Ирагта аажам байдал тогтонхой гэжэ МЕН агентство мэдээсэнэ. «Багдадта ерэһэн хүн эндэ һаяхан революци болоо гэжэ хэлэхэ аргагүй. Юундэб гэхэдэ, Ирагай ниислэлдэ ажабайдал тон амгаланаар үнгэржэ байна.

Ирагай арад зон революционно правительствоя ехээр хүндэлдэг, тэрээнтээ бүрин һаналаа нэгэлэнги байха юм. Олон миллион ирагайхид революциие дэмжээ. Тиимэһээ энэ революцида сахилгаан түргөөр илалта туйлагдаһан байна».

Король Фейсал, уг залгамжалагша принц Абдул Иллах гэгшэд гүрэнэй урбалтын эхиндэ алуулһан байгаа гэжэ һануулаад, агентство иигэжэ мэдээсэнэ: «Революционно правительство хуушанай политическэ ажал-ябуулагшадые, министр байһан хүнүүдые тушаагаа. Сэрэгэй тусхай сүүд тэдэниие сүүдлэхэ. Тэдэниие гэмнэһэн хэрэг һаяар гунхаглагдаха. Правительствын тушаагаадүй байһан урданай ноёд арад зоной гарта орхоһоо айжа, засагаархидта өөһэдөө бэеэ тушаагаа. Урдань премьер ябаһан Ахмед Мухтар Бабан, урдань дотоодын хэрэгүүдэй министр байһан Саид Казас, урдань экономикын министр ябаһан Надим Пачачи болон бусад олон хүнүүд тэдэнэй дунда бии.

Ливандахи байдал

БЕЙРУТ, июлиин 20. (ТАСС). Июлиин 19-дэ Бейрудтэ буһалгаашад правительствын сэрэгшэдтэй буудалдаа. Илангаяа городой тэг дунда ехэ буудалдаан болоо. Ливанай правительствын байшангые олон һомон тудаа.

Энэ буудалдаанай боложо байхада Бейрудэй түрмэдэ хаалтатай байһан олон зон тэрьелээ.

Мүн Хойто Ливанай хадалиг нютагуудта буһалгаашад правительствын сэрэгтэй тулалдажа, хэдэн тосхонуудые эзэлээ.

Июлиин 19-нэй мэдээгээр, Америкын 8 мянган шахуу сэрэгшэд Ливанда буулгагдаад байба гэжэ «Аль-Джарида» газетэ бэшэнэ.

Америкын реактивна истребительнүүд, вертолёдууд Ливанай газар дээгүүр саг үргэлжэ ниидэжэ, Ливанай газар уһые шэнжэлжэ байна.

Америкын сэрэгшэд Ливанда ерэжэл байна

БЕЙРУТ, июлиин 21. (ТАСС). Үнгэрэгшэ сүүдхын туршада Хальде гэжэ уласхоорондын аэродром дээрэ Америкын сэрэг хойно хойноһоо ерээд буужал байгаа. 3 минута болоод лэ сэрэгшэдые, буу зэбсэг тээһэн самолёдууд Турциһаа эндэ ерэжэ бууна. Бууһан сэрэгшэд Ливанда дайнай боложо байгаа газар руу яаралтай түргөөр эльгээгдэнэ.

Мүн энээнтэй хамта Америкын зургаадахи флот Антельяс гэжэ Бейрудһээ хойгуур байдаг газарта буу зэбсэг буулгаа.

Америкын сэрэгэй корабльнууд ФРГ-гэй портнуудта ерэбэ

БЕРЛИН, июлиин 20. (ТАСС). Июлиин 19-дэ Гамбург, Бремерхафен гэжэ ФРГ-гэй портнуудта Америкын хоёрдохи флодой 20 корабль ерэжэ ороо.

Эдэ сэрэгэй корабльнууд тон һаяар «ехэ һургуули хэхэ юм» гэжэ Америкын хоёрдохи флодые командалагша вице-адмирал Остин мэдүүлээ.

Америкын сэрэгэй корабльнууд Голланди ерээ

ГААГА, июлиин 20. (ТАСС). Америкын сэрэгэй долоон корабльһаа бүридэһэн эскадра Голланди ерэбэ гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Америкын булимтарагшад атомна буугаар занана

ПАРИЖ, июлиин 21. (ТАСС). Ливанда ерэһэн Америкын сэрэгэй түлөөлэгшэ пресс-конференци хээ. Тиихэдээ эндэ ерээд байһан Америкын сэрэг «атомна буу зэбсэгтэй» гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Энэ мэдүүлгыень Америкын адмирал Холлоуэйя һайшаагаа.

Стокгольм. Буу зэбсэг хурлаха, уласхоорондын холбоо харилсаа үргэдхэхэ ... дал хэлсэхэ Бухэдэлхэйн конгресс. **Зураг дээрэ:** конгрессэй президиум. Зүүн ...һаа: Изабелла Бэюм (Бельги)—Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй гэшүүн, Э... нин Коттон (Франци)—Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй Бюрогой түрүүл... шын орлогшо, Фернан Вииь (Франци)—Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй ... шүүн Рамешвари Неру (Инди)— Ази, Африкын оронуудай һаналаа нэгэдэлгэ... Индиин комитедэй түрүүлэгшэ.

ТАСС-эй фотохроника.

Президент Эйзенхауэртэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэ... тушаа США-гэй хэблэл иигэжэ бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 21. (ТАСС). Дүтын Зүүн зүгтэ эхилһэн сэрэг дайе болюулха хэмжээ абахын тулада табан гүрэнэй правительствын толгойлогшонорой зүблөө зарлаха тухай президент Эйзенхауэртэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг тушаа Америкын хэблэл ехээр бэшэнэ. Тэдэнэр энэ бэшэг тушаа Сагаан Байшангай хэһэн мэдүүлгые гол түлэб дабтана.

Мүн Америкын конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүдэй, хэдэн сенаторнуудай мэдүүлгэ хэһэн тухай газетэнүүд мэдээсэнэ. «Тон ... ряар зүбшэн хэлеэжэ үзэнгүйгөө советскэ дурадхалые дэмжэнэгүй ди гэжэ мэдүүлхэгүй бэзэбди гэж... найданаб... Тиигээд хэлсээнэй б... лохоор багаханшье найдабари... байгаа һаа, Хрущевой дурадхал... дэмжэхэ бэзэбди гэжэ найданаб. «Үгы» гэжэ хэлээд, хэдэн олон х... нэй ами наһые ямаршье туһагү... гөөр алданхаар, хэлсээ хэжэ, хүну... дэй ами наһа абарбал дээрэ гэж... һанагдана», — гээд сенатор Мен... филд мэдүүлээ.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республика болон Ирагай Республика хоорондоо хэлсээ батал...

КАИР, июлиин 20. (ТАСС). Июлиин 19-дэ Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын болон Ирагай Республикын правительственна делегацинууд уулзаа. Премьерын орлогшо Абдель Салям Ареф Ирагай делегациие толгойлоо, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын делегациие президент Насер толгойлоо.

Араб оронуудай Лигиин уставы... мүн араб гүрэнүүдэй хамтаара... бэеэ хамгаалха гэһэн уялгые сахи... ха, хэрбээ эдэ оронуудта г... али нэгэндэнь добтолго хэгдэ... һаань, хүсэеэ нэгэдүүлэн эсэргүүсэ... хэ, хоорондоо нягта харилсаата... болохо гэһэн хэлсээ хоёр делегаци... баталаа.

Сагаан Байшангай мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, июлиин 21. (ТАСС). Президент Эйзенхауэртэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг тушаа Сагаан Байшан иимэ мэдүүлгэ толилоо: «Холбоото Штадууд Советскэ нотые анхаралтайгаар шэнжэлжэ байна, тиигээд тэрэниие зүбшэн хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр өөрынгөө харюу үгэхэ хүсэлэнтэй. Энэ харюунь Нэгэдэмэл На... цануудай организациин ехэ һайнаа... эхилһэн хүдэлмэридэ һаад тойб... болохогүй бэзэ гэжэ найданабди... Мүн Нэгэдэмэл Нацануудай органи... зациин Аюулгүйн Соведэй хүдэлмэ... рииe эршэмтэйгээр саашань үргэл... жэлүүлхэ тон шухала гэжэ бидэнэ... тоолонобди».

Баруун Германида байдаг сэрэгээ олошоруулыт гэжэ ФРГ-гэй правительство Америкые гуйба

БЕРЛИН, июлиин 21. (ТАСС). Баруун Германида байһанаа Дүтын Зүүн зүг эльгээгдэһэн Америкын частьнуудай орондо үшөө дүрбэн дивизи нэмэжэ эльгээгыт гэжэ ФРГ-гэй Оборонын министерство США-һаа гуйгаа.

Иигэжэ ФРГ-гэй газар дээрэ байдаг Америкын сэрэг энэ шууяанай үедэ бүри олошоруулагдахань гэж... «Форвертс» газетэ онсолон тэмдэг... лэнэ. ФРГ-гэй Оборонын министерствын энэ дурадхалые США аба... гэжэ газетэ бэшэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32 Для междугородных переговоров—16.

Н 00803. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 3150